Dochodzenie odszkodowania od sprawcy czynu

Austria

Nie istnieje żaden specjalny formularz oświadczenia o przystąpieniu do postępowania karnego w charakterze powoda cywilnego. Tego rodzaju oświadczenie nie podlega żadnym wymogom formalnym. Obowiązujące formularze przesłuchania świadków zawierają pytanie, czy przesłuchiwana osoba zgłasza zamiar przystąpienia do postępowania karnego w charakterze powoda cywilnego. Aby uzyskać status powoda cywilnego w postępowaniu karnym, wystarczy odpowiedzieć na to pytanie twierdząco i podać krótkie uzasadnienie.

W jaki sposób mogę dochodzić odszkodowania lub naprawienia szkody w inny sposób od sprawcy czynu w postępowaniu karnym i do kogo należy skierować pozew?

Ofiara przestępstwa ma prawo do dochodzenia zadośćuczynienia za wyrządzoną krzywdę lub odszkodowania za naruszenie ustawowych praw chronionych na mocy prawa karnego. Aby wytoczyć powództwo adhezyjne, ofiara może złożyć oświadczenie o zamiarze przystąpienia do postępowania karnego w charakterze powoda cywilnego. Poprzez złożenie takiego oświadczenia ofiara uzyskuje status powoda cywilnego w postępowaniu karnym. Jeżeli na późniejszym etapie prokurator odstąpi od oskarżenia, postępowanie może być kontynuowane, w przypadku gdy ofiara wniesie tzw. „subsydiarny akt oskarżenia" (*Subsidiaranklage*).

W zależności od etapu postępowania oświadczenie o przystąpieniu do postępowania karnego w charakterze powoda cywilnego można złożyć policji kryminalnej (*Kriminalpolizei*), prokuratorowi lub sądowi – ustnie albo pisemnie. Nie istnieją żadne wymogi co do formy oświadczenia (§ 67 ust. 3 kodeksu postępowania karnego – Strafprozessordnung, StPO).

Zamiast tego ofiary mogą też wytoczyć powództwo cywilne.

Na jakim etapie postępowania karnego powinienem wnieść pozew?

Oświadczenie o przystąpieniu do postępowania karnego w charakterze powoda cywilnego można złożyć do chwili zakończenia postępowania dowodowego podczas rozprawy. W związku z tym, że przystąpienie do postępowania wiąże się z nabyciem przez ofiarę określonych praw karnoprocesowych, o zakresie szerszym niż prawa przysługujące ofierze (np. prawo do składania wniosków dowodowych, wezwanie do stawienia się na rozprawie), rozsądnym podejściem może być złożenie oświadczenia o przystąpieniu do postępowania karnego w charakterze powoda cywilnego na wczesnym etapie postępowania.

O co mogę wnosić w pozwie i w jaki sposób mam przedstawić swoje roszczenie (wskazać łączną kwotę lub określić poszczególne szkody, utracone zyski i korzyści)?

W oświadczeniu o przystąpieniu do postępowania karnego w charakterze powoda cywilnego należy uzasadnić zgłaszane roszczenia. Szacowaną wartość przedmiotu sporu należy określić przed zakończeniem postępowania dowodowego podczas rozprawy. Można jednak dochodzić odszkodowania wyłącznie z tytułu części poniesionych szkód.

Czy istnieje specjalny formularz pozwu dla takich roszczeń?

Nie istnieje żaden specjalny formularz oświadczenia o przystąpieniu do postępowania karnego w charakterze powoda cywilnego. Tego rodzaju oświadczenie nie podlega żadnym wymogom formalnym. Obowiązujące formularze przesłuchania świadków zawierają pytanie, czy przesłuchiwana osoba zgłasza zamiar przystąpienia do postępowania karnego w charakterze powoda cywilnego. Aby uzyskać status powoda cywilnego w postępowaniu karnym, wystarczy odpowiedzieć na to pytanie twierdząco i podać krótkie uzasadnienie.

Jakie dowody powinienem przedstawić na potwierdzenie mojego roszczenia?

Dowody należy w miarę możliwości przedstawić lub zgłosić podczas składania zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa lub podczas przesłuchania przez policję kryminalną, jednak w każdym razie nie później niż do rozprawy. Dowody obejmują:

zdjęcia,
diagnozy lekarskie,
rachunki lub faktury,
wyceny itp.

Czy muszę uiścić opłaty sądowe lub inne należności z tytułu wniesienia pozwu?

Powód cywilny co do zasady nie ponosi żadnych kosztów w toku postępowania karnego (z wyjątkiem kosztów ponoszonych w związku z wyznaczeniem pełnomocnika). Powód cywilny jest zobowiązany do pokrycia kosztów wyłącznie wówczas, gdy umyślnie złoży fałszywe zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa lub gdy oskarżony zostanie uniewinniony w toku postępowania z subsydiarnego aktu oskarżenia.

Czy mogę uzyskać pomoc prawną (pomoc ze strony prawnika) przed postępowaniem lub w jego toku? Czy mogę ją otrzymać, jeżeli nie mieszkam w państwie, w którym prowadzone jest postępowanie?

Powód cywilny w postępowaniu karnym nie jest obowiązany korzystać z usług adwokata. Niektóre ofiary, w szczególności te, które mogły być narażone na przemoc lub groźby karalne lub których integralność bądź wolność seksualna została naruszona w wyniku przestępstwa, mogą zwrócić się o pomoc w toku postępowania sądowego (porady prawne i reprezentowanie przez adwokata), jeżeli jest to konieczne do zabezpieczenia ich praw procesowych i przy uwzględnieniu w jak największym stopniu ich osobistej sytuacji (§ 66 ust. 2 StPO). Tego rodzaju pomoc przysługuje ofiarom nieodpłatnie.

Ofiary znajdujące się w rzeczywistej trudnej sytuacji finansowej mogą również zwrócić się o pomoc adwokata w ramach systemu pomocy prawnej, jeżeli jest to konieczne do zapewnienia prawidłowego przebiegu postępowania, w szczególności w celu wykonania przysługującego im prawa gwarantującego uniknięcie konieczności wytaczania powództwa cywilnego na dalszym etapie (§ 67 ust. 7 StPO).

W kontekście postępowania karnego w Austrii zasada ta ma również zastosowanie do osób mieszkających za granicą oraz osób, które nie posiadają obywatelstwa austriackiego.

W jakiej sytuacji sąd karny oddali lub odrzuci mój pozew przeciwko sprawcy czynu?

Przesłanki odmowy przyjęcia powództwa adhezyjnego obejmują oczywistą bezzasadność powództwa, uchybienie terminowi jego wytoczenia oraz uchybienie terminowi określenia wartości przedmiotu sporu (§ 67 ust. 4 StPO). Do chwili wniesienia do sądu aktu oskarżenia o odmowie przyjęcia powództwa decyduje prokurator. Po wniesieniu do sądu aktu oskarżenia przez prokuraturę postanawia o tym sąd (§ 67 ust. 5 StPO).

Jeżeli sąd zakończy rozprawę wydaniem wyroku, musi również wydać rozstrzygnięcie w sprawie zgłoszonych roszczeń cywilnoprawnych. W przypadku uniewinnienia oskarżonego przez sąd powód cywilny musi wytoczyć powództwo przed sąd orzekający w sprawach cywilnych, ponieważ sąd orzekający w sprawach karnych nie może wówczas zasądzić na jego rzecz odszkodowania ani zadośćuczynienia w toku postępowania karnego. Jeżeli sąd uzna

oskarżonego za winnego, może (i) uwzględnić powództwo adhezyjne (częściowo albo w całości) lub (ii) skierować sprawę do rozpoznania przez sąd orzekający w sprawach cywilnych. Skierowanie sprawy do sądu orzekającego w sprawach cywilnych pomimo wyroku skazującego jest konieczne, jeżeli po zbadaniu podstaw decyzji roszczenia cywilnoprawne zostaną uznane za bezzasadne lub jeżeli wynik postępowania karnego nie pozwala nawet na częściową ocenę zasadności roszczenia cywilnoprawnego, chyba że podstawę decyzji można ustalić w ramach postępowania dowodowego, które nie opóźnia znacząco rozstrzygnięcia o winie oskarżonego i wydania wyroku skazującego.
Sąd nie może stwierdzić bezzasadności powództwa cywilnego w toku postępowania karnego, tj. powód cywilny może nadal wytoczyć powództwo przed sąd orzekający w sprawach cywilnych.

Czy mogę zaskarżyć to orzeczenie lub dochodzić innych sposobów naprawienia szkody?

Ofiara może zaskarżyć postanowienie o odmowie przyjęcia powództwa adhezyjnego przez prokuratora w oparciu o przesłankę naruszenia praw (§ 106 StPO). Zaskarżyć można również postanowienie sądu o odmowie przyjęcia powództwa adhezyjnego (§ 87 ust. 1 StPO).
Powód cywilny może (ale tylko w niektórych przypadkach) wnieść skargę o stwierdzenie nieważności lub zaskarżyć postanowienie o skierowaniu sprawy do rozpoznania przez sąd orzekający w sprawach cywilnych w związku z uniewinnieniem oskarżonego. Jeżeli sprawa zostanie skierowana do rozpoznania przez sąd orzekający w sprawach cywilnych pomimo skazania oskarżonego, powód może wnieść środek zaskarżenia w przedmiocie roszczeń cywilnoprawnych.
Poza tokiem postępowania karnego powód może zawsze wytoczyć powództwo przed sąd orzekający w sprawach cywilnych.

Jeżeli zostanie mi przyznane odszkodowanie, w jaki sposób mogę zapewnić wykonanie wyroku sądowego wobec sprawcy czynu i jaką pomoc w tym zakresie mogę uzyskać?

Zgodnie z § 1 zdanie pierwsze kodeksu egzekucyjnego (Exekutionsordnung, EO) prawnie wiążące wnioski sądów orzekających w sprawach karnych w odniesieniu do roszczeń cywilnoprawnych stanowią tytuły wykonawcze w rozumieniu tego kodeksu. Każde postępowanie egzekucyjne wymaga ważnego tytułu wykonawczego. Wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego należy złożyć do właściwego sądu rejonowego (*Bezirksgericht*). W przypadku spełnienia wszystkich przewidzianych przesłanek sąd postanowi o wszczęciu postępowania egzekucyjnego. Czynności egzekucyjne (np. sprzedaż majątku ruchomego, cesję wierzytelności na rzecz wierzyciela w postępowaniu egzekucyjnym lub przymusową sprzedaż majątku) przeprowadza się na wniosek wnioskodawcy.
Formularze do celów postępowania egzekucyjnego są dostępne pod poniższym adresem na stronie internetowej austriackiego Ministerstwa Sprawiedliwości.
Po wszczęciu postępowania egzekucyjnego przez sąd prowadzi je co do zasady z urzędu sędzia lub referendarz sądowy (*Rechtspfleger*). Czynności egzekucyjne prowadzą komornicy sądowi (*Gerichtsvollziehern*), którzy w Austrii są pracownikami wymiaru sprawiedliwości (*Justizbedienstete*). Wierzyciel zostanie wezwany do złożenia kolejnych wniosków wyłącznie wówczas, gdy w przypadku ich niezłożenia sąd lub komornik sądowy nie są w stanie kontynuować postępowania lub gdy określona czynność wiąże się z kosztami.
Postępowanie egzekucyjne prowadzi się do chwili jego pomyślnego zakończenia lub do chwili osiągniecia jego celu, tj. do chwili gdy dłużnik spłaci wierzycielowi dług w toku postępowania.

Ostatnia aktualizacja: 22/12/2020

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.